

Για τη διαποίμανση αυτιστικών παιδιών

Ορθοδοξία / Ποιμαντική

Αθανάσιος Κολιοφούτης, Δρ. Θεολογίας - Εκπαιδευτικός

Στη συνέχεια της δημοσίευσης των αποσπασμάτων από τη μελέτη του Δρ Αθανασίου Κολιοφούτη [προηγούμενο άρθρο: www.remprousia.gr/?p=64565], που ασχολείται με την Ποιμαντική των αδελφών μας που υποφέρουν από τη διαταραχή του αυτισμού, συνεχίζουμε στα εισαγωγικά κεφάλαια που αφορούν την ιδιαίτερα λεπτή αυτή ποιμαντική ευθύνη.

Η τελική αποτίμηση της διαταραχής οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο αυτισμός εξακολουθεί να αποτελεί για την επιστήμη ένα δυσεπίλυτο αίνιγμα, ενώ η προοπτική εφαρμογής μιας αποτελεσματικής θεραπευτικής προσέγγισης του διαγράφεται εξίσου αβέβαιη. Αν λοιπόν, η επίλυση ενός προβλήματος προϋποθέτει το όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος συστηματικών γνώσεων επί του θέματος, το οποίο επιτρέπει την συνεχή διεύρυνση του πεδίου των προτεινόμενων λύσεων, τότε στην περίπτωση των αυτιστικών διαταραχών οι ποικίλες και πολυδιάστατες πληροφορίες επί της διαταραχής οδηγούν στην αποδοχή μιας πολύ προσεκτικής και επιφυλακτικής προσέγγισης του προβλήματος.

Οι παιδαγωγικές προσπάθειες κάθε παιδαγωγού, ο οποίος εξ αντικειμένου ασχολείται με τη διαπαιδαγώγηση παιδιών με διαταραχές αυτιστικού φάσματος, ενέχουν έντονα το στοιχείο της παιδαγωγικής απόπειρας. Δεν μπορούμε λοιπόν, ούτε να δώσουμε έτοιμες και αδιαμφισβήτητες απαντήσεις στα πάμπολλα ερωτήματα που τίθενται, ούτε να προτείνουμε «εγγυημένες» παιδαγωγικές πρακτικές, οι οποίες αν εφαρμοστούν μπορούν de facto να οδηγήσουν στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Έτσι, εξηγείται και ο τίτλος της παρούσας μελέτης, η οποία δεν στοχεύει στην εισήγηση ενός έτοιμου «πακέτου» λύσεων, σχετικά με τον τρόπο διαποίμανσης των αυτιστικών παιδιών από τον σύγχρονο ποιμένα. Κάτι τέτοιο, θα υπεραπλούστευε τα πράγματα, θα αποδείνυε επιστημονική ανωριμότητα και θα αναδείκνυε έναν θεολογικό βερμπαλισμό, ο οποίος αφίσταται της απτής πραγματικότητας. Τουναντίον, η ρεαλιστική επίγνωση όλων των πρακτικών δυσχερειών, που εγκυμονεί ένα τέτοιο ποιμαντικό εγχείρημα, αποτελεί την ασφαλή αφετηρία, από την οποία οφείλει κανείς να άρχεται, τόσο σε επίπεδο θεωρητικής ανάλυσης, όσο και πολύ περισσότερο σε επίπεδο πρακτικής εφαρμογής.

Με βάση όλες αυτές τις σκέψεις, στο βαθμό κατά τον οποίο θα επιτύχουμε την ερευνητική απόπειρά μας να συστηματοποιήσουμε κατά κάποιον τρόπο, όλα όσα πρέπει να γνωρίζει ένας σύγχρονος ποιμένας κατά τη διαποίμανση ενός αυτιστικού παιδιού, και πολύ περισσότερο στο βαθμό κατά τον οποίο, ο ίδιος ο ποιμένας θα επιτύχει να εφαρμόσει όλες αυτές τις γνώσεις στο πεδίο της διαποίμανσης, θα έχουμε συνεισφέρει έστω και ένα ελάχιστο βήμα στην ποιμαντική προσέγγιση αυτού του ακανθώδους ποιμαντικού ζητήματος.

2. Η Διαποίμανση των αυτιστικών παιδιών ως ποιμαντική αναγκαιότητα.

Το ποιμαντικό έργο έχει εξ αντικειμένου καθολικό χαρακτήρα και συμπαντική προοπτική. Αφού τελείται «πολυμερώς, πολυτρόπως και πάντως»[21], προσλαμβάνει οικουμενικές διαστάσεις και απευθύνεται σε όλους αδιακρίτως τους ανθρώπους και στον κάθε ένα προσωπικά[22]. Κανείς άνθρωπος και καμία κοινωνική ομάδα δεν εξαιρούνται, ούτε αποκλείονται από το έργο αυτό. Η Εκκλησία, ως τύπος και εικόνα του σύμπαντος κόσμου[23], αναδεικνύεται ανοικτή σε όλο τον κόσμο, με μια παγκόσμια ενέργεια και εμβέλεια. Κομίζει τη καθολική διάσταση της αγάπης του Θεού για όλους αδιακρίτως τους ανθρώπους και ως εκ τούτου στοχεύει στη βίωση της καθολικότητας και του καθολικού ανθρώπου, πέρα από κάθε αποσπασματικότητα και κατηγοριοποίηση[24]. Η απελευθέρωση του ανθρώπου από την ομηρεία σε θνησιγενή σχήματα του όποιου κοσμικού «καθωσπρεπισμού»[25] και η μεταποίησή του σε άνθρωπο της αγάπης, που στέκεται δίπλα στον ανθρώπινο πόνο και υπερβαίνει κάθε ενδοομαδική ευνοιοκρατία, προβάλλει ως αδιαμφισβήτητος ποιμαντικός στόχος.

Κατ' αρχήν, ο ίδιος ο Χριστός, ο οποίος «πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν»[26], και «υπέρ πάντων απέθανεν»[27], δεν απέκλεισε κανέναν απολύτως από το σωτηριώδες έργο του. Συναναστράφηκε και θεράπευσε ακόμα και ανθρώπους που δεν είχαν συνείδηση ούτε του ίδιου τους του εαυτού εξαιτίας της ασθένειας που αντιμετώπιζαν και ζούσαν υπό το κράτος της διάσπασής τους με τον εαυτό τους και τους άλλους[28]. Αν λοιπόν, ο Χριστός δεν απέκλεισε κανέναν από το έργο του, το ίδιο δεν μπορεί παρά να πράξουν και οι ποιμένες του, οι οποίοι είναι εντεταλμένοι από τον ίδιο να συνεχίσουν το έργο Του.

Και αν η επέμβαση του Κυρίου απελευθέρωσε τους εμπερίστατους ανθρώπους από το πάθος που αντιμετώπισαν και λειτούργησε καταλυτικά για την αποκατάσταση της κλονισμένης κοινωνικότητάς τους και την κοινωνική επανένταξή τους, τότε και οι σύγχρονοι ποιμένες, ως συνεχιστές αυτού του ποιμαντικού έργου, το οποίο συνιστά ένα υπερφυσικό έργο με μυστηριακό χαρακτήρα, δεν μπορούν παρά να διανύσουν ακριβώς την ίδια πορεία. Στην πορεία αυτή αοράτως παρίσταται ο ίδιος

ο Χριστός, που δια της θείας χάριτος ενισχύει ποιμένες και ποιμαινόμενους, οι οποίοι καθώς είναι συνηγμένοι εις το δικό Του όνομα κατά τη διάρκεια της ποιμαντικής τους συνάντησης, απολαμβάνουν και τις καταλυτικές συνέπειες αυτού του μεταμορφωτικού γεγονότος.

Ο Χριστός είναι αυτός που διαθέτει τη θεραπευτική χάρη των ψυχών και των σωμάτων[29]. Είναι Αυτός που ήλθε να θεραπεύσει τον πλήρη άνθρωπο και πλήρη την ανθρώπινη φύση. Θεράπευσε τυφλούς, κωφάλαλους, παράλυτους, σεληνιασμένους, λεπρούς, δαιμονισμένους και πάσης φύσεως ασθενείς[30]. Και η Εκκλησία, ως οίκος παρακλήσεως και παρηγοριάς[31], αποτελεί το «άμισθο ιατρείο», το οποίο οφείλει να συνεχίσει το έργο του ίδιου του Χριστού.

Η χάρη του Θεού τελεσιουργεί, προάγει και θεραπεύει την ακοινωνησία όλων των ετεροτήτων και την ετερογένεια που επιφέρει κάθε διάσπαση, όπως η φθορά, η ασθένεια και ο θάνατος. Ο μυστηριακός χαρακτήρας του ποιμαντικού έργου[32], ο οποίος υπερβαίνει την κοσμική διάσταση της ποιμαντικής συμβουλευτικής κατά τα δυτικά πρότυπα και επικεντρώνεται στην προσπάθεια πρόσληψης όλων των πιστών, ακόμα και των ασθενούντων καθ' οιονδήποτε τρόπο, σωματικώς η ψυχικώς, δεν πρέπει λοιπόν, να διαφεύγει ποτέ της προσοχής του ποιμένα[33]. Η τυχόν εξαίρεση κάποιων κατηγοριών ανθρώπων, όπως εν προκειμένω των αυτιστικών, από τον ορίζοντα της ποιμαντικής δράσης και διακονίας των σύγχρονων ποιμένων θα ισοδυναμούσε με την ενίσχυση κατηγοριοποιήσεων, που αντίκεινται στην ίδια τη φύση του ποιμαντικού έργου.

Από την άλλη πλευρά, η ποιμαντική διακονία δεν υιοθετεί επ' ουδενί έναν μονοδιάστατο μανιχαϊστικό προσανατολισμό. Καλείται να προσλάβει θεραπευτικά τον πλήρη άνθρωπο και όλες τις εκφάνσεις του καθημερινού κοινωνικού του βίου. Ο ποιμένας προσεγγίζει τον άνθρωπο ως ψυχοσωματική οντότητα και ενότητα[34], εκ της οποίας απορρέουν συγκεκριμένες πνευματικές και υλικές ανάγκες. Καμία εξ αυτών δεν υποτιμάται, καμία δεν απορρίπτεται. Ο πνευματικός, ως ποιμένας και θεραπευτής, καλείται να καταστεί κοινωνός των πάσης φύσεως αναγκών και προβλημάτων, πνευματικών και υλικών, του κάθε ανθρώπου και κάθε κατηγορίας ανθρώπων, άρα και των αυτιστικών και με τη εφαρμογή μιας φιλόανθρωπης και κατά το δυνατόν αποτελεσματικής ποιμαντικής, να επικαιροποιήσει την πρακτική του Ευαγγελίου στις ανάγκες του εκάστοτε παρόντος.

Αν λοιπόν, ο ποιμένας επιτύχει να εφαρμόσει κάποιες ποιμαντικές δράσεις, εν προκειμένω για τα αυτιστικά παιδιά, οι οποίες θα βελτιώσουν τους πρακτικούς όρους με τους οποίους καλούνται να αναμετρηθούν με τις συνέπειες της πολυδιάστατης διαταραχής τους, τότε, ακόμα και αν δεν επιτύχει στο ούτως η

άλλως πολύ δυσχερές έργο της όποιας κατήχησής τους και όποιας ενσωμάτωσής τους στο ενοριακό πλαίσιο της Εκκλησίας, θα έχει αναμφισβήτητα επιτύχει σε μια εξίσου σημαντική πτυχή της ποιμαντικής του διακονίας.

[Συνεχίζεται]

[21] Εβρ. 1, 1.

[22] Σταυρόπουλος Α., *Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής*, Αθήνα 1997, σσ. 53-54.

[23] Βαρριάς Α., *Η Ποιμαντική του «Περιθωρίου» τ. 1, Περιθωριακότητα και Εκκλησία*, Θεσσαλονίκη 2004, σ. 312.

[24] π. Καψάνης Γ., *Η Ποιμαντική Διακονία κατά τους Ιερούς Κανόνες*, Αθήνα 2003, σ. 46.

[25] Βαρριάς Α., οπ. παρ. σ. 441.

[26] Α' Τιμ. β', 4.

[27] Α' Τιμ. β', 6, Β' Κορ. ε', 15, Α' Ιωάνν. 2,2.

[28] Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η θεραπεία του δαιμονισμένου στην Καπερναούμ (Μκ. 1, 23) και πολύ περισσότερο η θεραπεία του δαιμονισμένου στην περιοχή των Γερασηνών (Μκ. 5, 1-20, Μθ 8, 28-34, Λκ 8, 26-39), κατά την οποία ο Χριστός προβαίνει στη θεραπεία ενός δαιμονισμένου βαρύτερης μορφής. Ο δαιμονισμένος αυτός, ενώ στην αρχή καταλαμβάνεται από πλήθος δαιμόνων που αναστέλλουν την επικοινωνία του με το Θεό και τους συναθρώπους του, στην συνέχεια αποβάλλει την προηγούμενη επιθετικότητα και αντικοινωνικότητά του και επιζητά τη κοινωνία του με το Χριστό και τους συμπατριώτες του: Καραβιδόπουλος Ι., *Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο*, Θεσσαλονίκη 1988, σσ. 182-191.

[29] Ιωήλ, Μητροπ. Εδέσσης Πέλλης και Αλμωπίας, « Ο Αρχίατρος », *Θυσία Εσπερινή*, Γιαννιτσά 2010, σσ. 105-110.

[30] «και απήλθεν η ακοή αυτού εις όλην την Συρίαν· και προσήνεγκαν αυτώ πάντας τους κακώς έχοντας ποικίλαις νόσοις και βασάνοις συνεχομένους και δαιμονιζομένους και σεληνιαζομένους και παραλυτικούς, και εθεράπευσεν αυτούς·»: Μτ. 4, 24.

[31] Οπ. παρ.

[32] π. Γκίκας Α., *Μαθήματα Ποιμαντικής*, Θεσσαλονίκη 1997, σ. 31.

[33] Για τη κοσμική διάσταση της δυτικής ποιμαντικής συμβουλευτικής και τη διαφορά της με την ορθόδοξη ποιμαντική και συμβουλευτική βλ. σχ. Βαρριάς Α., *Μοντέλα Ποιμαντικής του Κοινωνικού Περιθωρίου*, Θεσσαλονίκη 2005, σσ. 56-58.

[34] Κεσελόπουλος Α., *Προτάσεις Ποιμαντικής Θεολογίας*, Θεσσαλονίκη 2003, σσ. 22-26.

<http://bit.ly/1pQUTla>